

Kavárenský fenomén Václavského náměstí

Když Le Corbusier komentoval své dojmy z návštěvy dolní části Václavského náměstí, překvapen fenoménem zcela jasně pražským, totiž kavárnami v prvních patrech, prohlásil, že kdyby se mezi domy probouraly dělicí stěny, vešel by člověk na rohu Vodičkovy ulice do jedné obrovské kavárny, ze které by vyšel až na dolním rohu náměstí! Bylo to tak, i když dnes je zcela bez výjimky po všem a stopy minulého života se nedají nalézt jen tak.

Pohled na Václavské náměstí od Můstku v roce 1937. Foto ČTK, autor neznámý.

Kavárenský život, přinášející na přelomu devatenáctého a dvacátého století liberalizovaný moment setkávání, logicky navazující na vídeňský životní styl, byl totiž pozdějším komunistickým vládcům velmi, velmi nepříjemný. Neřízená komunikace napříč společenskými vrstvami, navzdory majetkovým rozdílům, profesní orientaci a zapojení i bez problémů mezi oběma (v Praze možná už tehdy třemi) pohlavími byla jakousi možnou třeskutou látkou, vyvěrající z tehdy společensky nežádoucího individualismu.

Pro kavárny na Václavském náměstí platilo jedno – vyjma dvou podniků, kavárny Passage v hotelu Ambassador a kavárny Evropa v hotelu Šroubek, všechny vznikly v době modernizace centra Prahy, nedosahují tím pádem na straně jedné pompéznosti několika slavných budapeštských podniků (Central, New Yourk, atp.), nebo originální zašlosti převážně menších kaváren vídeňských (Havelka, Alt Wien atp.). Jsou, nebo lépe řečeno byly budovány ve funkcionalistických budovách či stavbách ze stejného období a přinášely eleganci příslušnou době vzniku, samozřejmě v dobrém provedení v dobrých materiálech, s funkčním osvětlením a podobně. Na počátku let devadesátých, kdy byla smrt kavárenských prostor v Praze dovršena, se dospělo i k takovému výpočtu:

Praha mívala stovky kaváren nejrůznější velikosti, z toho lze asi 69 podniků označit za velkokavárny s okolo 300 místy. Ty navštívilo denně (při předpokládané frekvenci dvou návštěv na židli) celkem 41.400

osob, které realizovaly 300.000 nejrůznějších kontaktů týdně, což je pochopitelně 1.300.000 kontaktů a vazeb měsíčně. Jednoduchým výpočtem tenkrát vyšlo, že se cca 15.600.000 kontaktů za rok nedá v Praze realizovat. Celých 30 % z toho znamená možný pozdější nerealizovaný citový či sexuální vztah. Praha se stala počátkem devadesátých let městem vztahové bída.

Podívejme se na jmenný seznam kaváren Václavského náměstí, povětšinou zrušených a tím pádem nefunkčních s několika podniky, které dočasně zářily v šedesátých letech, přičemž pro přesnou orientaci uvádíme zkratkami hodnocené zaměření:

Vysvětlivky k seznamu:

- T** – tanec,
- PI** – památný interiér,
- N** – největší v Evropě,
- GL** – genius loci,
- MN** – multinacionální,
- PP** – první patro (v případě teras i Poslední Patro),
- Z** – zrušena

Václavské náměstí a jeho velkokavárny:

Astra	T				PP	Z
Alfa	T			N	PP	Z
Alcron		PI	GL			
Barok		PI			PP	Z
ČKD					PP	Z
Dům potravin					PP	Z
Evropa		PI	GL			
Fénix	T			N	PP	Z
Infra						Z
Jalta						
Juliš	T	PI		N	PP	Z
Koruna						Z
Luxor					PP	Z
Majestic	T				PP	Z
Passage	T	PI	GL		PP	Z
Praha/Tlapák			GL		PP	Z
Rokoko		PI	GL			Z
Rostov/Duplex	T				PP	
Štěrba	T				PP	Z
Šindelář	T					Z
Vašata		PI			PP	Z
Zlatá Husa					PP	Z

Kavárna Alfa v roce 1956. Foto ČTK, Evžen Beran.

To je pohled, že? Jako když na Kurfürstendammu zůstal malý cukrárenský koutek světoznámé kavárny Kranzler a ostatním až na tři výjimky odzvonil umíráček, totéž na Gran Via a opět až na tři výjimky na Champs Elysées.

Zatímco kavárny na Národní třídě a okolí sloužily českému živlu k setkáváním intelektuálním, a byly to kavárny opět patrové a obrovské (Adria, Dunaj, Louvre, Union, Národní, Slavia), kavárny Na Příkopě bývávaly obsazeny zejména Němci, včetně německých studentů (Praha, Continental, Lloyd, DeutschesHaus, Savarin). Kavárny na samotném Václavském náměstí byly poměrně univerzální, taneční a koncertní a přímo navazovaly na fenomén mohutné masové zábavy. Když člověk procházel v podvečerních hodinách po chodníku mezi Vodičkovou ulicí a Můstkem, slyšel špičkové jazzové big bandy z oken kaváren Alfa, Juliš, Vašata, Passage a Astra, kde se všude tančilo. Řada kaváren trůnila v patře nad dalšími zábavními podniky, které bývávaly pod nimi v přízemí i ve sklepních částech (Beta, Tatra, Cascade, Alhambra, Jalta revue, Pygmalion atd.) Přes den zaplňovaly tyto kavárny i jejich malinké a menší bratříčky a sestřičky (bistra, snack-bary, výčepy atp.) lidé, kteří si odskakovali z práce nebo na jednání. To byly samozřejmě tisíce novinářů a nakladatelských redaktorů, ale také úředníci exportních společností, které od třicátých let s oblibou na náměstí zakládaly svá sídla, podobně jako zaměstnanci dalších nejroztodivnějších firem a firmiček. V kavárnách samozřejmě sedávaly mladé natěšené dámy, které čekaly na partnera, a to jak s citovou vazbou, tak s vazbou jasně komerční (Astra, Alfa, Fénix, později Jalta), starší dámy, které si již jen chodily zatančit s dechovými orchestry (Juliš), ale i gayové a lesby (Koruna, Evropa).

Josef Vomáčka